

گاهنامه خبری – تحلیلی «آفریقا»

شماره ۲۰

نیمه اول بهمن ۱۳۹۹

صاحب امتیاز: مرکز مطالعات آفریقا (دانشگاه تربیت مدرس)

مدیر مسئول: دکتر سیروس احمدی نوحدانی

سردبیر: دکتر میثم میرزائی تبار

مدیر اجرایی: دکتر مجید رسولی

سرمقاله

به نام خدا

بازتاب‌های انقلاب اسلامی ایران در آفریقا؛ فرصت‌ها و چالش‌ها

برای بررسی هر گونه بازتابی از اتفاقات و رخداد‌های موجود باید به بعد مکان و زمان توجه بسزایی کرد تا از این طریق بتوان نگرش واقع بینانه‌تری را نسبت به رخدادها در عرصه منطقه‌ای و بین‌المللی بدست آورد.

ایران به دلیل موقعیت ژئوپلیتیکی خاصی که دارد، بازیگر مهمی در جهان است. در ارتباط با انقلاب اسلامی ایران و بازتاب‌های آن در سایر مناطق جهان به ویژه در قاره آفریقا باید ابتدا بعد زمان (وجود نظام دو قطبی، خروج بریتانیا از اقیانوس هند و حضور دیرهنگام آمریکا در این منطقه) و بعد مکانی (کمربند شکننده، موقعیت حائل و ریملند) توجه داشت. از منظر محتوایی نیز انقلاب اسلامی بار معنایی جدیدی را در جهان و در اندیشه‌ها ایجاد کرد. استکبار ستیزی، عدالت خواهی، نجات مستضعفان جهان و... از شعارهای اصلی انقلاب اسلامی بود و در مقابل جریان شرق و غرب جهانی و جهان کمونیسم و کاپیتالیسم، جریان سوم و نظام و سیستم جدیدی را شکل داد. با انقلاب اسلامی، ایران از بلوک غرب خارج شد اما به بلوک شرق هم ملحق نشد.

دوره زمانی وقوع انقلاب اسلامی مقارن با حاکمیت نظام دوقطبی در عرصه بین‌المللی و ایران نیز در این دوره دارای نقش حائل بود؛ توجه به این موضوع از اهمیت بسزایی برخوردار است. برخی متخصصان معتقدند که اگر انقلاب اسلامی رخ نمی‌داد، ممکن بود نظام دو قطبی عمر بیشتری داشته باشد.

موقعیت حائل به وضعیتی گفته می‌شود که یک کشور در میانه رقابت و جهان‌گشایی دو قدرت برتر جهانی یا منطقه‌ای و یا بیشتر قرار می‌گیرد. قدرت‌ها به طور تاریخی برای اینکه نیروهای آنها مقابل هم قرار نگیرند، فضایی ما بین خود را به عنوان حائل انتخاب می‌کردند. بنابراین با توجه به اهمیت ژئوپلیتیکی و ژئواستراتژیک ایران، نقش حائل را در این دوره زمانی برای کشور می‌توان در نظر گرفت.

از جمله رخدادهایی که به واسطه برخورداری ایران از نقش حائل به وقوع پیوست، می‌توان به جنگ ایران و عراق، ایجاد شورای همکاری خلیج فارس، تبدیل رقابت ماکرو به میکرو، ظهور چین به عنوان یک قدرت برتر جهانی و... اشاره کرد. انقلاب اسلامی در ایران، با توجه به نقش حائل این کشور در دوره جنگ سرد، دارای تأثیرات قابل توجهی بر نواحی مختلف جهان بود. هر یک از کشورها در مناطق گوناگون تحت تأثیر این انقلاب به دنبال ایجاد تغییرات ساختاری در نظام حکومتی خود بودند. یکی از مناطقی که از انقلاب اسلامی ایران متأثر شد، قاره آفریقا است. بازتاب‌های انقلاب اسلامی در قاره آفریقا را می‌توان به شرح زیر مورد اشاره قرار داد:

۱. فراهم شدن زمینه فروپاشی آپارتاید در آفریقا؛
۲. افزایش روحیه خودباوری در میان ملل آفریقا و رسیدن به این باور که علاوه بر دولت‌ها، ملت‌ها نیز می‌توانند تأثیرگذار باشند.
۳. گذر از دوران مبارزه استقلال طلبی به مبارزه با استعمار و امپریالیسم؛

۴. افزایش ناسیونالیسم و به تبع آن، ضدیت با غرب و افزایش تمایل بسیاری از کشورهای آفریقایی در مجامع بین‌المللی برای حمایت از جمهوری اسلامی ایران؛

۵. افزایش سریع گرایش مردم آفریقایی به دین اسلام: براساس آمارهای رسمی، پس از پیروزی انقلاب اسلامی، گرایش به اسلام در میان ملت‌های آفریقایی از میزان گرایش به مسیحیت پیشی گرفت. گروه‌های شیعی در نقاط مختلف آفریقا نیز شکل گرفتند.

در همین ارتباط، مهمترین نقاط قوت و فرصت‌های ایران در قاره آفریقا در شرایط کنونی را می‌توان در موارد ذیل دانست: پیشینه مثبت تاریخی ایران در آفریقا به واسطه نداشتن سابقه استعمار و برده‌داری؛ حضور تاریخی ایرانی‌ها در آفریقا به ویژه در شرق این قاره و در کنیا، تانزانیا، ماداگاسکار و...؛ وجود شیعیان حامی ایران در نقاط مختلف آفریقا؛ وجود تجانس مذهبی ایرانی‌ها با مذاهب آفریقا به گونه‌ای که اهل سنت آفریقایی نیز نسبت به ائمه اطهار (ع) و اهل بیت (ع) ارادت دارند؛ ضدیت ملت‌های آفریقایی با استعمار؛ بازار مصرف گسترده کشورهای آفریقایی؛ اقتصاد رو به رشد و پیشرفت آفریقا؛ برخورداری کشورهای آفریقایی از منابع غنی طبیعی و معدنی، منابع آب شیرین فراوان و زمین‌های قابل کشت گسترده؛ حضور با سابقه طولانی دیپلماتیک ایران در بیشتر کشورهای آفریقایی؛ جاذبه‌های قوی گردشگری در کشورهای آفریقایی و ایران؛ و...

مهمترین نقاط ضعف و چالش در روابط ایران و کشورهای آفریقایی را نیز می‌توان به شرح ذیل مورد اشاره قرار داد: ضعف یا عدم توجه به فرهنگ و هنر آفریقایی در ایران؛ وجود برخی کلمات و اصطلاحات عامیانه درباره سیاه، سیاه پوستی و آفریقایی در میان مردم ایران؛ وجود برخی ذهنیت‌های منفی در میان آفریقایی‌ها نسبت به ایران؛ شناخت ناکافی ایرانی‌ها و آفریقایی‌ها از ظرفیت‌های فرهنگی، سیاسی، علمی، اقتصادی، صنعتی، خدماتی و... یکدیگر؛ نبود راهبرد مشخص و مدون برای روابط با آفریقا در ایران؛ حضور جدی رقبای منطقه‌ای و فرامنطقه‌ای ایران؛ پایین بودن سطح فعالیت‌های اقتصادی ایران در کشورهای آفریقایی و...

دکتر سیروس احمدی نوحدانی

سرپرست مرکز مطالعات آفریقا

اخبار و گزارش‌های خبری

سودهای سرشار تجارت در آفریقا و بی‌خبری تاجران ایرانی

سالانه ۳۰ درصد از تولید نفت ناخالص ملی (GNP) الجزایر توسط این شرکت تأمین می‌شود.

شرکت **Steinhoff International**: این شرکت که در سال ۱۹۶۴ تأسیس شد، در زمینه تولید و فروش لوازم خانگی فعالیت می‌کند و در آفریقا، اروپا و استرالیا فعالیت گسترده‌ای دارد. دفتر اصلی آن در آفریقای جنوبی و در ایالت western cape قرار دارد، در طول ۹ ماهه سال ۲۰۱۸ با ۱۳۰ هزار کارمند، درآمدی در حدود ۱۲٫۹ میلیارد یورو کسب کرد.

شرکت **Sonangol**: در سال ۱۹۷۶ برای نظارت بر نفت و گاز آنگولا تأسیس شد. دفتر این شرکت در شهر لواندا (Luanda) در آنگولا قرار دارد که توسط دولت اداره می‌شود. این شرکت در آسیا، اروپا و آمریکا نیز دفتر دارد و جوایز زیادی را به دلیل حمایت از هنر، ورزش و در رقابت‌های مختلف در آفریقا کسب کرده است.

شرکت **The Bidvest Group**: در سال ۱۹۹۰ تأسیس شد و ۳۰۰ شرکت اقماری دارد. در فعالیتهای مختلفی از جمله خودرو، بانکداری، محصولات تجاری، حمل و نقل، بیمه، ارائه تسهیلات برای استادیوم‌ها و املاک شرکت می‌کند. ۱۳۰۸۷۷ کارمند و سالانه ۵٫۵ میلیارد دلار درآمد دارد.

شرکت **Eskom**: این شرکت در سال ۱۹۲۳ تأسیس شد که در تأمین برق مردم آفریقای جنوبی فعالیت دارد. به طور تقریبی ۹۵ درصد از برق آفریقای جنوبی و ۴۵ درصد از برق آفریقا توسط این شرکت تأمین می‌شود. این شرکت، ۴۹ هزار کارمند دارد و درآمد سالانه آن ۱۵ میلیارد دلار است.

چه کسانی از غفلت فعالان اقتصادی ایران از سرمایه‌گذاری‌های پر رونق در آفریقا سود می‌برند؟ چرا در ایران، سود سرشار تجارت در آفریقا، نادیده گرفته می‌شود؟ چه عواملی مانع از ورود ایران به حیاط خلوت قدرت‌های جهانی و بازیگران منطقه‌ای در آفریقا است؟

براساس آمارهای رسمی و گزارش‌های معتبر، سود تجارت جهانی در آفریقا به سرعت در حال افزایش است. آمار پایگاه داده «مکنزی» نشان می‌دهد که ۴۰۰ شرکت در آفریقا هر کدام درآمدهای بالای یک میلیارد دلار و ۷۰۰ شرکت آفریقایی درآمدی بیش از ۵۰۰ میلیون دلار دارند. نیمی از شرکت‌های آفریقایی به صورت خصوصی اداره می‌شوند، ۲۷ درصد با سرمایه‌گذاری خارجی و چندملیتی شکل گرفته و ۱۷ درصد شرکت‌های آفریقایی نیز دولتی هستند. در ادامه به چند نمونه از شرکت‌های پرسود آفریقایی اشاره می‌شود:

شرکت **نیجریه‌ای Dangote**: تولیداتی با حجم بالا از سیمان، آرد و شکر دارد. تا سال ۲۰۱۷ درآمد این شرکت که توسط «علیکو دنگوته» ثروتمندترین مرد آفریقا مدیریت می‌شد از ۴ میلیارد دلار عبور کرد. اخیراً پروژه پالایشگاه نفت Dangote که از اواخر ۲۰۱۹ احداث آن آغاز شده است و در نزدیکی شهر لاگوس، پویاترین و تجاری‌ترین شهر نیجریه واقع شده است، ارزشی معادل ۱۲ میلیارد دلار دارد.

شرکت **Sonatrach**: در دسامبر سال ۱۹۶۳ تأسیس شد، متعلق به دولت الجزایر است و در بخش نفت و گاز آن کشور فعالیت می‌کند. در سال ۲۰۱۲ با ۱۲۰ هزار کارمند، درآمدی حدود ۷۶ میلیارد دلار را ثبت کرد.

افریقای جنوبی و تانزانیا شعبه دارد و گردش مالی سالانه این شرکت ۳۴,۵ میلیارد دلار گزارش شده است. شرکت **MTN**: در آفریقای جنوبی است که بیش از ۲۰۰ میلیون کاربر در ۲۲ کشور در آفریقا و جنوب غرب دارد. خطوط هوایمایی اتیوپی نیز نمونه‌ای از شرکت‌های پر رونق آفریقایی است. مسافره‌ای این خط هوایی از ۳,۱ میلیون نفر در سال ۲۰۱۰ به تعداد ۸,۸ میلیون نفر در سال ۲۰۱۷ افزایش یافته است، Ethiopian Airlines در ژوئن سال ۲۰۱۷ هم توانست با رقمی حدود ۲۳۲ میلیون دلار رکورد دار کسب درآمد در میان خطوط هوایی باشد. شرکت محلی دیگری در آفریقا به نام «**Mkopa**» توانسته است ۶۰۰ هزار پنل خورشیدی به مناطق روستایی در آفریقا تحویل دهد.

با وجود شکوفایی اقتصادی و تجاری کشورهای آفریقایی، بسیاری از دولت‌ها و تاجران آفریقا، به دلیل اقدامات تاریخی آمریکایی‌ها و اروپایی‌ها و ظلمی که در تاریخ خود از آمریکا، انگلیس و فرانسه دیده‌اند، به روحیه استکبارستیزی جمهوری اسلامی ایران با دیده احترام می‌نگرند و حاضر به تبعیت از آمریکا علیه ایران نیستند. با این حال حضور ضعیف بخش دولتی و خصوصی ایران و غفلت از بازار بزرگ آفریقا، بسیار مبهم است. این کم‌تحرکی، مورد اعتراض نخبگان ایرانی بوده و هست.

منبع: شبکه رادیو تلویزیونی هوسا. <http://www.hausatv.com> و <http://en.hausatv.com> و <http://hausatv.com/radio/LiveRadio>

شرکت **Sasol**: یک شرکت بین‌المللی است و به صورت ترکیبی فعالیت‌های مربوط به انرژی و مواد شیمیایی مانند سوخت مایع، الکتریسیته کم کربن را بر عهده دارد. این شرکت در سال ۱۹۵۰ تأسیس شده و درآمد سالانه آن ۲۱,۷۸ میلیارد دلار است که با ۳۰ هزار کارمند در شهر sandton آفریقای جنوبی فعالیت می‌کند.

شرکت **ShopRite Holdings**: بزرگترین فروشگاه و سوپرمارکت در قاره آفریقا است و شعبه‌های آن در ۱۵ کشور آفریقایی فعال است. بیش از ۱۴۶ هزار کارمند دارد و در سال ۱۹۷۹ تأسیس شده است. شعبه اصلی آن در آفریقای جنوبی قرار دارد، در سال ۲۰۱۷ درآمد این فروشگاه‌های زنجیره‌ای بیش از ۱۴۱ میلیارد رند (واحد پول آفریقای جنوبی) گزارش شده است.

شرکت **Imperial Holdings**: سال ۱۹۴۶ در آفریقای جنوبی تأسیس شد و در حوزه حمل و نقل، انبارداری، کشاورزی، بهداشت، خودرو، بسته‌بندی کالا و غیره فعالیت می‌کند. ۵۱ هزار کارمند دارد و درآمد سالانه این شرکت ۱۰,۲ میلیارد دلار است.

شرکت **Bidford (Ex BidCorp)**: این شرکت در آفریقای جنوبی قرار دارد و در حوزه کشاورزی فعالیت می‌کند در سال ۱۹۹۹ تأسیس شده است. در چهار قاره شعبه و حدود ۵ هزار کارمند دارد. گردش معاملات آن سالانه ۷ میلیارد دلار است.

شرکت **SPAR Group**: در سال ۱۹۳۲ تأسیس شد و در زمینه بازاریابی و خرده فروشی فعالیت دارد. در

آغاز به کار مرکز نوآوری ایران در کنیا

سی تی کنیا و ریچارد اینگاتی رئیس اتاق بازرگانی این کشور گشایش یافت. این مرکز قرار است به عنوان پایگاه دائمی ایران در خارج از کشور برای تسهیل صادرات

مرکز نوآوری ایران در کنیا ۸ بهمن ۱۳۹۹، با حضور سورنا ستاری، معاون علمی و فناوری رئیس جمهور، جعفر برمکی سفیر ایران در کنیا، جوزف مارچرو وزیر آی

محصولات و خدمات دانش بنیان و خلاق ایرانی به بازار شرق آفریقا فعالیت کند. مرکز نوآوری ایران در ساختمان قدیمی و بازسازی شده سفارت ایران در کشور کنیا و شهر نایروبی قرار دارد که بازار محصولات و خدمات دانش بنیان ایرانی در این کشور را توسعه می‌دهد.

در این مراسم، نمایندگان ۴۰ شرکت دانش بنیان و خلاق ایرانی و بیش از ۱۰۰ شرکت کنیایی نیز حضور داشتند. نمایندگان ۴۰ شرکت ایرانی و ۱۳۰ شرکت کنیایی که در پرتال مرکز نوآوری ثبت نام کرده و زمان جلسات آنها

با یکدیگر از قبل تنظیم شده بود، در نشست تجاری و فناوری با یکدیگر دیدار کردند تا شرکت‌های دانش بنیان بتوانند مجالی برای توسعه صادرات، انتقال فناوری و توسعه تعاملات بین‌المللی خود پیدا کنند. فرصتی که به آنها کمک می‌کند تا به بازار شرق آفریقا متصل شوند و روند توسعه فعالیت خود را جهانی کنند.

منبع: پرتال معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری، مرکز نوآوری ایران در کنیا گشایش یافت، ۸ بهمن ۱۳۹۹. در: isti.ir/Zq2q

ستاری: کنیا در زمره اولویت‌های همکاری دوجانبه ایران قرار دارد

یعنی تولید، مراقبت‌های بهداشتی همگانی، مسکن ارزان قیمت و امنیت غذایی، به طور مؤثری در همکاری‌های علمی و فناوری دو جانبه مشارکت کند.

ستاری ادامه داد: همکاری جهانی موثر بسیار حائز اهمیت است زیرا در حوزه فناوری و نوآوری سرمایه‌گذاری کردیم تا رشد پایدار و رقابتی را حفظ کنیم. به این منظور، جمهوری اسلامی ایران، با تکیه بر توانایی‌های خود، در تلاش است تا روابط و همکاری‌های سازنده و پویای خود را در سطح جهانی توسعه دهد. همکاری با کنیا در زمره اولویت‌های همکاری دو جانبه ایران قرار دارد.

معاون علمی و فناوری رئیس جمهور تاکید کرد: امیدوارم مراسم افتتاحیه مرکز نوآوری ایران و جلسات رو در رو بین شرکت‌های ایرانی و کنیا، به نقطه عطفی در همکاری اقتصادی دوجانبه تبدیل شود. جمهوری اسلامی ایران به طور کامل از چنین همکاری شرکت‌های ایرانی و کنیایی حمایت می‌کند.

منبع: پرتال معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری، ستاری: کنیا کانون توسعه همکاری‌های تجاری و فناوریانه شرق آفریقا با ایران است، ۸ بهمن ۱۳۹۹. در: isti.ir/Zq2q

سورنا ستاری معاون علمی و فناوری رئیس جمهور در مراسم افتتاح مرکز نوآوری ایران در کنیا با قدردانی از مقامات و شرکت‌های کنیایی گفت: پس از بازدید دو سال پیش من از کشورهای شرق آفریقا که شرکت‌های دانش بنیان ایرانی من را همراهی کردند، با ظرفیت‌های مختلف کنیا برای توسعه مناسبات فناورانه و نوآورانه آشنا شدیم. معاون علمی و فناوری رئیس‌جمهور با بیان اینکه خوشحالم قول من برای ایجاد یک مرکز نوآوری و فناوری در کنیا تحقق یافته است، افزود: از تلاش‌های سفیر ایران در کنیا، همکارانم در معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری و نماینده اجرایی ما به خاطر تلاش‌هایشان برای بازسازی ساختمان و تاسیس این مرکز قدردانی می‌کنم. ستاری گفت: آمریکا در شرایط بحرانی کرونا مانع واردات کمک‌های بشردوستانه بین‌المللی به ایران شد. اما با وجود این، مقادیر قابل توجهی تجهیزات، لوازم پزشکی و کیت‌های تشخیصی از ایران به کشورهای مختلف صادر شده است.

رئیس بنیاد ملی نخبگان افزود: کشور من آمادگی دارد تا با هدف تقویت برنامه توسعه بلندمدت کنیا (چشم انداز ۲۰۳۰) در برنامه توسعه چهار حوزه بزرگ دارای اولویت

دیدار وزرای دفاع ایران و ماداگاسکار

دانست و ابراز امیدواری کرد: روابط دو کشور در همه حوزه‌ها به خصوص حوزه نظامی ارتقا و گسترش یابد. وزیر دفاع جمهوری اسلامی ایران برای حل مشکل ماهیگیران ایرانی که در آب‌های پیرامونی ماداگاسکار گرفتار دزدان دریایی هستند، مساعدت گارد ساحلی و دولت ماداگاسکار را خواستار و مقرر شد این موضوعات و دیگر علاقمندی‌های طرفین در خصوص توسعه همکاری‌های فیما بین به صورت جدی پیگیری شود.

منبع: خبرگزاری صدا و سیما، دیدار وزرای دفاع ایران و ماداگاسکار، ۱۶ بهمن ۱۳۹۹. در:

<https://www.iribnews.ir/00Ccm0>

امیر سرتیپ حاتمی در ادامه حضور در اجلاس وزرای دفاع اتحادیه کشورهای حاشیه اقیانوس هند با وزیر دفاع ماداگاسکار دیدار و گفتگو کرد. وزیر دفاع جمهوری اسلامی ایران به روابط خوب دو کشور ایران و ماداگاسکار اشاره و تصریح کرد: جمهوری اسلامی ایران و ماداگاسکار مشترکات زیادی دارند و می‌توانند به توسعه روابط در حوزه‌های مختلف بیندیشند و این از آن جهت است که ماداگاسکار و کشورهای آفریقای جنوبی جایگاه ویژه‌ای را در سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران دارا هستند. امیر حاتمی موقعیت دو کشور ایران و ماداگاسکار را در اقیانوس هند و دو قاره آسیا و آفریقا مهم و حائز اهمیت

وزیر کنیایی: باید از ایران الگوبرداری کنیم

ارتباطات و اطلاعات دارد؛ اما هنوز این توانمندی‌ها به خوبی در کشورشان شکوفا نشده است.

وی همچنین بیان کرد: استفاده از تجارب موفق ایران در ایجاد استارت‌آپ‌ها و شرکت‌های دانش‌بنیان یک فرصت ویژه برای کنیا محسوب می‌شود.

پس از این دیدار، جوزف واکاباموچرو وزیر ارتباطات و فناوری اطلاعات و ریچارد گاتیا رئیس اتاق صنعت و بازرگانی کنیا از دستاوردهای دانش‌بنیان‌های ایرانی در مرکز نوآوری و فناوری ایران در کنیا دیدن کردند.

منبع: پرتال معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری، دیدار معاون علمی و فناوری رییس جمهوری و وزیر ارتباطات و اطلاعات کنیا، ۸ بهمن ۱۳۹۹. در:

isti.ir/Zy2q

جوزف واکاباموچرو، وزیر ارتباطات و فناوری اطلاعات کنیا ۸ بهمن ۱۳۹۹ در بازدید از مرکز نوآوری ایران در کنیا و دیدار با سورنا ستاری، معاون علمی و فناوری رئیس‌جمهور، با تشکر از تلاش‌های ایران و معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری برای ایجاد مرکز نوآوری ایران در کنیا، گفت: ایران در حوزه فناوری‌های نوظهور رشد خوبی کرده است. ما آماده استفاده از تجربیات ایران در زمینه ایجاد زیست بوم فناوری و نوآوری هستیم.

وی افزود: توانمندی شرکت‌های دانش‌بنیان ایرانی در حوزه فناوری‌های پیشرفته بسیار حائز اهمیت است و ما باید از این نوع و مدل توسعه‌ای الگوبرداری کنیم.

به گفته وزیر ارتباطات و فناوری اطلاعات کنیا، این کشور ظرفیت بالایی در حوزه اقتصاد دیجیتال و فناوری

هوسا تی وی ایران در صدر پربیننده ترین شبکه های هوسایی در آفریقا

شبکه هوسا تی وی (HausaTV) از شبکه های برون مرزی صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران که به طور کامل اخبار قاره آفریقا را پوشش می دهد، براساس آخرین رتبه بندی دریافتی در تاریخ ۶ بهمن ۱۳۹۹، در میان ۱۴ شبکه پربیننده هوسایی فعال دارای قدمت، بودجه و امکانات بیشتر کشورهای دیگر در آفریقا، در رتبه اول قرار گرفت. اطلاعات تکمیلی رتبه بندی شبکه های پربیننده هوسایی را می توان در جدول زیر مشاهده کرد.

رتبه	کشور موسس	رتبکینگ جهانی	نشانی سایت شبکه	توضیحات
1	IRAN	37.371	HausaTVww.hausatv.com	جمهوری اسلامی ایران
2	USA - Nigeria	479.393	https://arewa24.com	بومی با حمایت امریکا
3	USA	843.350	https://www.voahausa.com	ایالات متحده امریکا
4	Nigeria	1.285.424	https://hutudole.com	بومی آفریقا
5	Nigeria	1.730.835	www.hausaloaded.com	بومی آفریقا
6	Nigeria	1.752.274	https://hausainfo.com	بومی آفریقا
7	Nigeria	1.984.414	https://freedomradionig.com	بومی آفریقا
8	Nigeria	2.763.287	http://hausafilms.tv/	بومی آفریقا
9	USA-Nigeria	3.312.338	https://hausamini.com.ng	بومی با حمایت امریکا
10	IRAN	6.008.198	awilayah.tv	مجموع چندین کانال ایران - قم
11	IRAN	6.984.068	haditv.com	مجموع چندین کانال ایران - قم
12	Nigeria	8.754.625	https://dalafmkano.com	بومی آفریقا
13	Nigeria	+10.000.000	www.dandali.com	بومی آفریقا
14	Nigeria	+10.000.000	http://muryaryanci.com/	بومی آفریقا

گزارشی از آخرین آمار ورود سرمایه خارجی به آفریقا

برای صنعت خودروسازی، صنایع هوایی، نساجی و بخش خدمات بوده، جذب کند.

نیجریه نیز با وجود کاهش ۲۱ درصدی در شاخص سرمایه گذاری مستقیم خارجی در مجموع با جلب ۲,۶ میلیارد دلار سرمایه در جایگاه دوم کشورهای آفریقایی از این منظر قرار گرفته است. شاخص ترین سرمایه گذاری خارجی در نیجریه در بازه زمانی مورد مطالعه، سرمایه گذاری ۱,۸ میلیارد دلاری یک شرکت چینی برای ساخت بندر آب های عمیق در بخش لکی شهر ساحلی لاگوس بوده است.

پس از مصر و نیجریه، آفریقای جنوبی نیز با وجود کاهش ۴۵,۶۵ درصدی در میزان پذیرش سرمایه گذاری مستقیم خارجی با جذب تنها ۲,۵ میلیارد دلار طی سال ۲۰۲۰ در جایگاه سوم قاره آفریقا قرار گرفته است.

عمده ترین سرمایه گذاری خارجی انجام گرفته در آفریقای جنوبی در سال گذشته میلادی، خرید گروه غذایی پایونیر (Pioneer Foods Group) آن کشور توسط گروه پپسی و به ارزش ۱,۸ میلیارد دلار بوده است.

کنفرانس تجارت و توسعه ملل متحد (آنکتاد) در سی و هشتمین گزارش بررسی روند جهانی سرمایه گذاری خارجی با اشاره به پیامدهای مخرب کرونا بر اقتصاد بین الملل، از کاهش ۴۲ درصدی حجم سرمایه گذاری مستقیم خارجی در کل جهان و کاهش ۱۸ درصدی این شاخص در آفریقا طی سال ۲۰۲۰ خبر داده است.

بر اساس این گزارش، در حالی که ارزش سرمایه گذاری مستقیم خارجی در کشورهای آفریقایی در سال ۲۰۱۹ بیش از ۴۶ میلیارد دلار بود، این رقم در سال ۲۰۲۰ با کاهشی ۱۸ درصدی به ۳۸ میلیارد دلار تنزل یافته است. در این میان، کشورهای شمال آفریقا با کاهش ۳۲ درصدی در میزان جذب سرمایه مستقیم خارجی مواجه بوده و در سال ۲۰۲۰ تنها توانسته اند ۹,۵ میلیارد دلار سرمایه را که بیشتر در بخش های انرژی، گاز و حمل و نقل بوده است، به خود جذب کنند.

در میان کشورهای آفریقایی، مصر با وجود کاهش ۳۹ درصدی جذب سرمایه مستقیم خارجی طی سال گذشته میلادی توانست ۵,۵ میلیارد دلار سرمایه را که بیشتر

در سال ۲۰۲۰ میلادی اتیوپی (با جذب ۲,۱ میلیارد دلار) و موزامبیک (با جذب ۲ میلیارد دلار) به ترتیب در جایگاه چهارم و پنجم کشورهای آفریقایی از منظر جذب سرمایه خارجی قرار گرفته‌اند. در این بین، سنگال با جذب ۱,۵ میلیارد دلار سرمایه مستقیم خارجی در بخش انرژی خود توانست با وجود

روند نزولی جذب سرمایه در قاره آفریقا در سال ۲۰۲۰، رشدی ۳۹ درصدی در این شاخص را به ثبت برساند. **منبع:** پرتال معاونت دیپلماسی اقتصادی وزارت امور خارجه، گزارش آنکتاد از کاهش قابل توجه ورود سرمایه خارجی در آفریقا، ۱۱ بهمن ۱۳۹۹. در: <https://b2n.ir/y61404>

لغو ممنوعیت حجاب برای زنان مسلمان ارتش آفریقای جنوبی

ارتش آفریقای جنوبی سیاست لباس پوشیدن را تغییر داد که به این معناست که زنان مسلمان در ارتش این کشور می‌توانند با یونیفرم‌هایشان حجاب داشته باشند. این تغییر یک پیروزی برای سرگرد "فاطمه ایزاکس" است که نبرد حقوقی سه ساله‌ای را برای حقوق دینی خود به منظور استفاده از روسری همراه با لباس نظامی‌اش رهبری کرده است. این تغییر پس از آن صورت گرفت که ارتش علیه این زن ارتشی بابت پوشیدن روسری همراه با لباس نظامی‌اش اتهاماتی را مطرح کرد. وی به دلیل "سرپیچی عمدی و بی‌اعتنایی به یک دستور قانونی" و امتناع از حذف روسری، اخراج شده بود. ایزاکس که شاغل یک کلینیک پزشکی قانونی در بیمارستان ارتش آفریقای جنوبی است، گفت که این یک پیروزی برای خودش و همه افرادی است که به دلیل مذهب و دین خود به صورت خاموش، قربانی می‌شوند.

وی ادامه داد: ما در یک کشور دموکراتیک زندگی می‌کنیم و این بدان معناست که در اینجا نباید تبعیضی برای مذهب و معتقدان به آن وجود داشته باشد. بر این باورم که مذهب، بنیاد و ریشه یک کشور و دولت اخلاقی است. این یک پیروزی مهم است. پس از آنکه سال گذشته میلادی اتهامات علیه این زن مسلمان فعال در ارتش آفریقای جنوبی برداشته شد، ارتش این کشور با استفاده از حجاب و روسری توسط وی موافق کرد، به این شرط که گوش‌هایش را نپوشاند و به رنگ لباس نظامی باشد. **منبع:** خبرگزاری دانشجویان ایران (ایسنا)، ارتش آفریقای جنوبی ممنوعیت حجاب برای زنان مسلمانان را برداشت، ۱۰ بهمن ۱۳۹۹. در: <https://www.isna.ir/news/99111006950>

گزارشی از اقدامات شاخه داعش در آفریقا

خشونت‌های منتسب به شاخه داعش در آفریقا، موسوم به «دولت اسلامی در صحرای بزرگ» سال گذشته بیش از دو برابر افزایش یافته است. این اقدامات که تقریباً در نیمی از موارد غیرنظامیان را هدف قرار داده، در مرزهای بین بورکینافاسو، نیجر و مالی متمرکز است.

سال ۲۰۲۰ با حدود ۴۲۵۰ کشته که افزایش ۶۰ درصدی را نسبت به سال ۲۰۱۹ نشان می‌دهد مرگ‌بارترین سال از نظر خشونت‌های شبه نظامیان تکفیری در ساحل بود. فعالیت‌های خشونت آمیز داعش که در سال ۲۰۱۵ به عنوان شاخه‌ای از گروه‌های تکفیری در منطقه ساحل

هدف قرار داده است که به استخراج طلا در این منطقه و در امتداد مسیرهای تجاری مورد استفاده برای قاچاق به سواحل غرب آفریقا اقدام می‌کنند. دستیابی به این درآمد عامل اصلی در افزایش فعالیت‌های داعش است. به دنبال گسترش نفوذ و افزایش عملیات‌های داعش، رقابت برای کسب درآمد و کنترل زمین منجر به ده‌ها درگیری میان این گروه با گروه‌های مرتبط با «جماعت نصره الاسلام و المسلمین» شده است. تقریباً نیمی از این درگیری‌ها در مراکز مهم استخراج طلا یا ترانزیت غیرقانونی انجام شده است.

گروه‌های سلفی تکفیری ستیزه‌جو فعال در منطقه لیبیتاکو- گروما، برای جلوگیری از نیروهای امنیتی و نیز هدف قرار دادن جوامع محلی، از بخش‌های ناهموار منطقه و پارک‌های طبیعی از جمله منطقه حفاظت شده وی - آرلی - پندجاری (W-Arly- Pendjari) در بخشی از بورکینافاسو، نیجر و بنین استفاده می‌کنند.

منبع: پرتال دبیرخانه کنگره جهانی مقابله با جریان‌های افراطی و تکفیری، ساحل: تهدیدات داعش در حال رشد و گسترش در صحرای بزرگ، ۲ بهمن ۱۳۹۹. در:

<https://b2n.ir/r55972>

تأسیس شده است، به ویژه در منطقه لیبیتاکو- گروما (Liptako-Gourma)، واقع در سه مرز بورکینافاسو، مالی و نیجر افزایش یافته است. ۵۲۴ عملیاتی که داعش در سال ۲۰۲۰ در آن نقش داشته است از دو برابر شدن عملیات‌های این گروه نسبت به سال ۲۰۱۹ خبر می‌دهد.

از ۴۲ بخش این منطقه که در سال ۲۰۲۰ داعش در آنها اقدام به عملیات‌های خشونت‌آمیز کرده است، ۱۱ بخش برای نخستین بار شاهد این اقدامات بوده‌اند. بیشتر این تحرکات در مرکز مالی تحت اشراف «جبهه آزادی بخش ماسینه»، وابسته به القاعده، صورت گرفته است.

هدف ۴۵ درصد حملات داعش، غیرنظامیان هستند و برای اخاذی از جوامع محلی، از خشونت استفاده می‌کند. در نیجر، حدود دو سوم حملات داعش، غیرنظامیان را هدف قرار داده است. در منطقه تیلابری، که هم مرز با مالی و بورکینافاسو است، داعش ده برابر بیشتر از سایر گروه‌های تروریستی فعال است. این نشان می‌دهد که اگرچه داعش گروه مسلح مشرف بر این منطقه است، اما از حمایت جوامع محلی برخوردار نیست.

داعش بر نظارت بر فعالیت‌های درآمدزا در منطقه لیبیتاکو- گروما تمرکز کرده است. این گروه جوامعی را

افتتاح یک مرکز تحقیقات در موریتانی با بودجه امارات متحده عربی

منبع: سفارت جمهوری اسلامی ایران در موریتانی

مرکز تحقیقات «شنقیط» با بودجه اختصاصی امارات متحده عربی ۱۳ بهمن ۱۳۹۹ با حضور وزیر امور اسلامی موریتانی و سفیر امارات در شهر اکجوجت موریتانی افتتاح شد.

این مرکز علمی با تأمین مالی ۶ میلیارد اوقیه (واحد پول موریتانی) توسط امارات متحده عربی و با هدف "حفظ نقش پیشگام موریتانی در گسترش علوم اسلامی در شاخه‌های مختلف و فرهنگ اسلامی" ایجاد شده است.

گزارش روزنامه القدس العربی درباره دهمین سالگرد انقلاب ۲۰۱۱ مصر

با یک «همه‌پرسی جعلی، تغییراتی در قانون اساسی اعمال کند... که بقای السیسی در حکومت تا سال ۲۰۳۰ را تضمین کند».

شاخص‌های اقتصادی که مصر منتشر می‌کند، «نشانگر آمارهای وحشتناک در تنزل سطح معیشت، افزایش تورم، بی‌ارزش شدن پول ملی و افزایش میانگین گرانی است... کما اینکه مشخص شد تلاش السیسی برای کمک گرفتن از نهادی نظامی به منظور مقابله با بحرانهای اقتصادی، شکست مفتضحانه‌ای خورده و نتیجه معکوس داده است». در زمینه آزادی و حقوق بشر هم تعداد افراد بازداشتی و صدور حکم‌های اعدام بسیار افزایش یافته است. در سطح ملی نیز السیسی، مصر را وارد جبهه‌گیریهای بین‌المللی کرده است.

السیسی جزایر «تیران» و «صنافیر» را به عربستان سعودی داد، در لیبی، از محور سعودی و ژنرال خلیفه حفتر حمایت کرد، در سال ۲۰۱۷، به صف کشورهای عربی تحریم‌کننده قطر پیوست و وارد ائتلاف اسرئیلی-اروپایی علیه ترکیه در دریای مدیترانه شد. مصر در دهمین سالگرد خود به جز استبداد و خونریزی، شاهد چیزی نیست و دیگر امیدی هم به آن وجود ندارد.

المصدر: القدس العربی، ذکری ۲۵ ینایر العاشرة: حصیلة استبداد قاتمة ودامیة، ۲۵ ینایر ۲۰۲۱. فی:

<https://b2n.ir/w87219>

تدابیر مخصوص کرونا باعث عدم برگزاری مراسم سالگرد انقلاب ۲۵ ژانویه مصر نشد، بلکه «رژیم مصر، پیش از این حادثه، اقدامات سرکوبگرانه‌ای را اعمال کرد که عملاً مانع از هر گونه اقدام مردمی ملموس و برجسته شد».

افزون بر این مسئله، قوانین بازدارنده مربوط به جرم‌انگاری تظاهرات و کاهش فعالیت جامعه مدنی مصر نیز چشمگیر است. کما اینکه پارلمان مصر، وضعیت فوق‌العاده را سه ماه دیگر تمدید کرد. گذشته از ویژگی‌های مربوط به موقعیت سیاسی، انسانی، تاریخی و نمادین مصر، باید گفت که انقلاب این کشور یک ویژگی منحصر به فرد داشت و آن، برگزاری نخستین انتخابات ریاست جمهوری آزاد در این کشور بود که نهادهای نظامی این کشور با کودتای «عبدالفتاح السیسی» آن را در نطفه خفه کردند. طبیعی بود که مسیر استبداد از اعمال خشونت حداکثری آغاز شود؛ به نحوی که دولت مصر، کشتارهای «رابعه» و «النهضة» را به عنوان درسی برای ادب کردن مردم این کشور انجام داد و پس از آن، انتخابات ریاست جمهوری و پارلمانی برگزار گردید و «قوانین بازدارنده تصویب و سیاست فقیر کردن ملت و گرسنه نگه داشتن جامعه در پیش گرفته شد».

در فصل‌های بعدی استبداد، نوبت به کنترل جامعه و نهادهای مصر توسط سرویس‌های امنیتی رسید و پس از آن، نهادهای نظامی بیش از پیش توانستند مناصب حساس را در دست بگیرند. لذا طبیعی بود که نظام مصر

درخواست رئیس‌جمهور آفریقای جنوبی از بایدن درباره صحرای غربی

رسمیت شناختن صحرای غربی به عنوان خاک مراکش که غیرقانونی است را لغو کند. وی از تعهدات و پایبندی مثبت بایدن و تأکیدش بر همکاری جهانی استقبال کرد.

سیریل رامافوسا، رئیس‌جمهور آفریقای جنوبی در نشست کمیته اجرایی "حزب کنگره ملی آفریقا" گفت: من از جو بایدن، رئیس‌جمهور جدید آمریکا می‌خواهم فوراً به

رامافوسا از عدم پیشرفت در حل مسئله صحرای غربی به گونه‌ای که ساکنان آن بتوانند سرنوشت خود را تعیین کنند، ابراز نگرانی و تأکید کرد که آفریقای جنوبی تلاش‌های خود در اتحادیه آفریقا را در این راستا افزایش می‌دهد.

آمریکا اواخر ۲۰۲۰ و در ماه‌های پایانی ریاست جمهوری دونالد ترامپ، "حاکمیت" مراکش بر صحرای غربی را به رسمیت شناخت. مراکش بر ۸۰ درصد از اراضی صحرای غربی کنترل دارد و پیشنهاد می‌کند که در این

منطقه دولت خودمختار تشکیل شود اما جبهه پولیساریو مطابق با توافقنامه آتش بس که در سال ۱۹۹۱ با نظارت سازمان ملل پس از ۱۶ سال جنگ مداوم به امضا رسید، برای تعیین تکلیف منطقه صحرای غربی خواستار برگزاری همه پرسی است.

منبع: خبرگزاری دانشجویان ایران (ایسنا)، درخواست آفریقای جنوبی از بایدن برای لغو تصمیم دولت سابق آمریکا درباره صحرای غربی، ۷ بهمن ۱۳۹۹. در: <https://www.isna.ir/news/99110704853>

ترور نافر جام رئیس جمهور تونس و نابینا شدن رئیس دفتر

دفتر ریاست جمهوری تونس در بیانیه‌ای اعلام کرد، پاکت مشکوک حاوی مواد سمی که ۸ بهمن ۱۳۹۹ برای قیس سعید رئیس جمهور این کشور ارسال شده بود، باعث نابینایی رئیس این دفتر شده است. در بیانیه دفتر سعید آمده است، «نادیه عکاشه» رئیس دفتر رئیس جمهور تونس به محض باز کردن این پاکت مشکوک، دچار سر درد شدید شد و بینایی خود را تقریباً کامل از دست داد و به بیمارستان نظامی منتقل شده است. در این بیانیه همچنین آمده است که سعید رئیس جمهوری تونس در صحت و سلامت کامل بوده و مشکلی برای او پیش نیامده است.

نیروهای امنیتی و اطلاعاتی تونس تحقیق درباره این پاکت مشکوک و اینکه از چه مبدأ و با چه هدفی به دفتر ریاست جمهوری این کشور ارسال شده را آغاز کرده‌اند. "زهیر المغزای" دبیرکل جنبش مردمی تونس درباره تلاش برای ترور "سعید" رئیس جمهوری این کشور گفت: احتمال‌های زیادی در خصوص عاملان ترور رئیس جمهوری به ویژه در خصوص [دست داشتن] اسرائیل پس از مواضع سعید درباره عادی سازی روابط وجود دارد. **منبع:** خبرگزاری جمهوری اسلامی (ایرنا)، پاکت سمی باعث نابینایی رییس دفتر رئیس جمهوری تونس شد، ۱۰ بهمن ۱۳۹۹. در: www.irna.ir/news/84202848

تحلیل‌های روز آفریقا

چرا آفریقا را قاره فرصت‌ها نامیده‌اند؟

۱- رشد سریع جمعیت و شهرنشینی: جمعیت کنونی آفریقا در حدود ۱,۲ میلیارد نفر است که تا سال ۲۰۳۰ به ۱,۷ میلیارد نفر می‌رسد، پیش‌بینی می‌شود ۸۰ درصد از رشد جمعیت آفریقا در شهرها اتفاق بیافتد و این امر موجب می‌شود تا آفریقا سریع‌ترین رشد شهرنشینی در جهان را داشته باشد. درآمدهای در حال افزایش در آفریقا نیز در بخش‌های مختلف بازار مصرفی فرصت‌های تجاری جدیدی را ایجاد کرده است. به طور کلی، پیش‌بینی می‌شود تا سال ۲۰۳۰ مصرف‌کنندگان و تجارت‌ها در آفریقا چرخش مالی را به ۶,۶۶ تریلیون دلار برسانند. نیازهای آفریقا در حوزه غذا، نوشیدنی‌ها، دارو، خدمات مالی، پزشکی و آموزش از دلایل رشد بازار است.

۲- آفریقا در مسیر صنعتی شدن: انقلاب صنعتی آفریقا با توجه به افزایش تولیدات کارخانه‌ها از فرآوری دارو تا تولید خودرو باعث شده تا رشد قابل قبولی داشته است. کارشناسان پیش‌بینی کرده‌اند تا یک دهه آینده تولیدات این قاره دو برابر خواهد شد و به یک تریلیون دلار برسد. یک سوم از این رشد به دلیل تولیدات داخلی و توقف واردات برای پاسخ به نیاز داخل است. رشد این انقلاب صنعتی بدون صنایع دودکش دار مانند گردشگری، کشت و صنعت و فناوری ارتباطات و اطلاعات امکان‌پذیر نیست.

۳- آفریقا به دنبال بهبود زیرساخت‌ها: زیرساخت‌های ضعیف یکی از موانع پیشرفت آفریقا است. به عنوان مثال نزدیک به ۶۰۰ میلیون آفریقایی محروم از برق مصرفی هستند اما با وجود این، سرمایه‌گذاری برای بهبود

پتانسیل آفریقا به عنوان بازاری در حال رشد نادیده گرفته شده است یا شاید برخی این موضوع را به درستی درک نکرده‌اند. تجارت می‌تواند نقشی اساسی برای حل مشکلات یک کشور و حتی یک قاره داشته باشد.

به راستی چند شرکت در آفریقا سالانه درآمدی برابر یا یک میلیارد دلار یا بیشتر دارند؟ شاید در نگاه اول، پاسخ خیلی از مردم و مدیران در ایران، صفر باشد اما واقعیت چیز دیگری است. بیش از ۴۰۰ شرکت هستند که توانسته‌اند در آفریقا از هم‌تایان خود در سایر نقاط دنیا سریع‌تر و با سودآوری بیشتر فعالیت کنند.

با توجه به رشد سریع جمعیت در آفریقا که در حال حاضر ۱,۲ میلیارد نفر است و پیش‌بینی می‌شود تا سال ۲۰۳۰ به ۱,۷ میلیارد نفر برسد و با توجه به اینکه بازار موجود، فرصت‌های زیادی را برای تجارت فراهم کرده است، یک سرمایه‌گذاری دقیق و حساب شده می‌تواند خلأهای پیش روی آفریقا در مورد زیرساخت‌ها و ایجاد فرصت‌های شغلی و کاهش فقر را از میان بردارد.

براساس گزارش سال ۲۰۱۸ بانک جهانی، از میان ۱۰ کشور اول با رشد اقتصادی سریع، شش مورد آفریقایی بودند که در این میان، غنا در جایگاه نخست قرار دارد. همچنین براساس گزارش بانک جهانی در سال ۲۰۱۹ و با توجه به شاخص سهولت کسب کار، ۵ کشور از میان ده کشوری که به عنوان کشورهای بهبود یافته لقب گرفتند آفریقایی هستند. رشد اقتصادی و بهبود وضعیت تجاری در آفریقا تحت تأثیر ۵ عامل مهم است:

زیرساخت‌ها در این قاره دو برابر شده و به ۸۰ میلیارد دلار از شروع قرن ۲۱ رسیده است. این موضوع فرصت خوبی برای سرمایه‌گذاران و کارآفرینان است تا بتوانند چالش‌های زیر ساختی آفریقا را برطرف نمایند.

۴- منابع معدنی و کشاورزی: آفریقا از منابع نفت و گاز زیادی بهره‌مند است و هنوز بسیاری از منابع کشف نشده و یا دست نخورده باقی مانده است.

۵- افزایش کاربران موبایل: آفریقا بیش از ۱۲۰ میلیون کاربر موبایل دارد که تراکنش‌های مالی خود را

با موبایل انجام می‌دهند و این مسئله باعث شده روش‌های سنتی و مراجعه به بانک‌ها منسوخ شود. پیش‌بینی می‌شود این تراکنش‌ها تا سال ۲۰۲۵ در حدود ۳۰۰ میلیارد دلار افزایش یابد. فعالان اقتصادی با توجه به سرعت زیاد شهرنشینی در آفریقا شهرها را بیش از کشورها در کانون توجه قرار خواهند داد.

منبع: صفحات شبکه هوسا تی‌وی در شبکه‌های اجتماعی.

بیم و امید گفتگوهای جامع صلح لیبی در ایستگاه ژنو

و یا برعکس، باعث ظهور جنگ سالاران جدید و گسترش بیشتر بحران این کشور خواهد شد.

از سال گذشته به دنبال مداخله جدی محور ترکیه و شکست نیروهای خلیفه حفتر و رسیدن طرفین به خطوط قرمز یکدیگر و هشدار مداخله مستقیم نظامی مصر، قدرت‌های دخیل در بحران و بازیگران داخلی به این نتیجه رسیدند که این بحران راه حل نظامی ندارد و بنابراین، تعدیل منافع خود را در دستور کار قرار دادند.

طرفین درگیر، با رد و بدل کردن پیام‌هایی به یکدیگر، سرانجام با برقراری آتش بس، مقدمات یک گفتگوی جامع زیر نظر سازمان ملل برای آینده لیبی را فراهم آوردند. این گفتگوها از اکتبر گذشته زیر نظر سازمان ملل برای دست یافتن به مکانیسمی جهت برقراری صلح و ایجاد ثبات نسبی برای طی دوره انتقالی و نهایتاً صلح پایدار در لیبی شروع شد و متعاقب آن موضوع در نشست شورای امنیت درباره تحولات لیبی در تاریخ ۱۲ شهریورماه ۱۳۹۹ (۲ سپتامبر ۲۰۲۰) مورد بررسی قرار گرفت، در این نشست اکثر کشورهای لیبی نقش مؤثری در دامن زدن به درگیری‌ها دارند، گفتند بحران

حکومت قذافی ۱۰ سال پیش با مداخله مستقیم نظامی آمریکا از هم پاشید و از آن زمان ثبات کشور لیبی از دست رفت و سرزمین و منابع آن بارها بین گروه‌های گوناگون و دو دولت شرقی و غربی دست به دست و محلی برای رقابت‌های دردناک و خون‌بار قدرت‌های منطقه‌ای و فرا منطقه‌ای شد. از سال گذشته با مداخله گسترده نظامی ترکیه در حمایت از دولت وفاق ملی در غرب لیبی و شکست نیروهای حفتر و به بن بست رسیدن راه حل‌های نظامی و تغییر رویکرد بازیگران داخلی، منطقه‌ای و فرامنطقه‌ای مبنی بر تعدیل منافع، سازمان ملل و نماینده ویژه آن در امور لیبی با ابتکار گفتگوهای جامع لیبی-لیبی توانسته‌اند به مکانیزم پیچیده‌ای برای ثبات سازی در لیبی دست یابند و نهایتاً هفته جاری طرف‌های درگیر را برای انتخاب شورای ریاستی دوره انتقالی به ژنو دعوت کنند. گفتگوهای جاری امید به پایان بحران لیبی را افزایش داده و به نظر می‌رسد صحنه لیبی شاهد تحولاتی عمیق است. با این حال، رفتار آینده بازیگران داخلی و خارجی است که مشخص می‌کند آیا سرانجام این تحولات باعث بازگشت صلح و ثبات به لیبی می‌شود

این کشور راه‌حل نظامی نداشته و باید تحریم‌های تسلیحاتی محترم شمرده شده و نیروهای نظامی و شبه‌نظامی خارجی از این کشور خارج شوند.

به دنبال این نشست، سرانجام استفانی ویلیامز نماینده موقت سازمان ملل در لیبی موفق شد با تشکیل کمیته مشورتی ۱۸ نفره یک توافقنامه اولیه را پیرامون یک مکانیسم پیچیده برای انتخاب قوه مجریه موقت به دست آورد. این قوه مجریه مسئولیت برگزاری انتخابات سراسری در لیبی را بر عهده خواهد داشت که قرار است ۲۴ دسامبر سال جاری برگزار گردد. استفانی پس از این موفقیت‌ها دوم فوریه، ۷۵ عضو لیبیایی از نمایندگان جناح‌های سیاسی و شخصیت‌های منطقه‌ای و قبیله‌ای را برای انتخاب سه پست، رئیس و دو عضو شورای ریاستی و نخست‌وزیر از طریق اجماع یا معرفی اقلیم‌ها به ژنو دعوت کرد. و در یک مذاکره سخت و نفس‌گیر سرانجام موفق به انتخاب شورای موقت اجرایی لیبی شد. در آخرین مرحله رأی‌گیری برای تعیین دولت موقت لیبی در ژنو، عبدالحمید محمد الدیبیه تاجر سرشناس لیبیایی را به عنوان نخست‌وزیر دولت انتقالی لیبی تعیین کرد و محمد یونس المنفی به سمت رییس شورای ریاستی و موسی الکیونی و عبدالله حسین اللافی به عنوان اعضای دولت انتقالی مشخص شدند. این دولت موقت باید به اجرای آتش‌بس و بیرون راندن مزدوران از این کشور، نقشه راه و برگزاری انتخابات در موعد مقرر خود متعهد باشد و عدالت اجتماعی را محقق کند و همزمان باید شرایط اقتصادی سخت در این کشور مقابله و تمهیدات و تدارکات انتخابات دولت را که در ۲۴ دسامبر سال ۲۰۲۱ برگزار خواهد شد اتخاذ نماید.

همزمان با تلاش‌های خانم استفانی، شورای امنیت سازمان ملل هم پانزدهم ژانویه سال جاری با انتصاب «یان کوبیچ» دیپلمات کهنه‌کار اسلواکی به‌عنوان نماینده

دبیر کل سازمان ملل در امور لیبی، (تقریباً یک سال پس از استعفای نماینده سابق)، موافقت کرد و به علاوه با فشار آمریکایی‌ها پست دیگری هم با عنوان نماینده سازمان ملل در امور لیبی تعریف شده که از نظر شرح وظایف با نماینده دبیرکل متفاوت خواهد بود و محتمل است این پست جدید را برای استفانی ویلیامز نماینده موقت سازمان ملل در لیبی (کاردار سابق آمریکا در لیبی) برای تقویت نقش آمریکا و سازمان ملل تدارک دیده باشند.

اگر چه تا اینجا تقریباً همه قدرت‌های منطقه‌ای و فرا منطقه‌ای مرتبط با این بحران از جمله ترکیه، مصر، آمریکا، روسیه و کشورهای اروپایی مثل فرانسه و ایتالیا، همسایگان لیبی و دو جناح اصلی شرق و غرب لیبی از این ابتکار سازمان ملل و خانم استفانی کمابیش حمایت کرده‌اند و مجموع این اقدامات چشم‌انداز بازگشت صلح و ثبات به لیبی پس از ده سال منازعه را افزایش داده است، ولی با توجه به تجارب ناکامی‌های گذشته در برقراری صلح در لیبی هنوز این نگرانی وجود دارد که هر یک از این بازیگران داخلی یا خارجی به مواضع سیاسی گذشته خود عقب‌گرد داشته باشند و خوش‌بینی به‌دست‌آمده مجدداً از بین برود.

شواهد نگران‌کننده فعلاً بیشتر بین بازیگران داخلی در شرق و غرب لیبی است. جایی که در ۵ سال گذشته شبکه‌ای از سیاستمداران، بازرگانان و رهبران شبه نظامیان در این کشور نفت‌خیز به قدرت رسیده‌اند که هر یک به نوبه خود روابط پیچیده‌ای از قدرت و نفوذ و حمایت قدرت‌های خارجی را برای خود تدارک دیده‌اند و حالا با نگرانی از آینده خود در معادلات قدرت برای اثرگذاری در انتخابات اصلی ممکن است، همکاری لازم را با شورای اجرایی موقت نداشته باشند یا آن را تحت فشارهای خود و حامیان خارجی خود قرار دهند.

در غرب لیبی، اولین نشانه‌های این معضل در ماه‌های گذشته با اعلامیه استعفای سراج نخست وزیر دولت وفاق بروز کرد. در اوایل سپتامبر ۲۰۲۰ وی سفر خود به اروپا را لغو کرد و به میزبانان خود اطلاع داد که قصد کناره‌گیری دارد اما تکلیف بیشتر اعضای کابینه خود را در این رابطه مشخص نکرد. نخست‌وزیر لیبی متعهد شده بود که از قدرت کناره‌گیری کند. ایالات متحده، به همراه چندین کشور دیگر، از سراج خواستند تا کمی بیشتر به کار خود ادامه دهد تا اینکه سازمان ملل یک مدیر اجرایی جدید برای لیبی انتخاب کند اما اقدامات او به دنبال این استعفا بیانگر این است که می‌خواهد در دولت جدید لیبی همچنان نقشی مهم بازی کند و بین خداحافظی و ماندن در قدرت به شکل دیگر به نظر می‌رسید که خود سراج فکر دوم را در سر دارد.

سراج در محافل مختلف بارها مخالفت خود را با جایگزینی عقیده صالح رئیس پارلمان که وی او را فردی جاه‌طلب و پروکسی حفتر می‌داند اعلام کرده است. اگرچه این دو رهبر دولت شرقی و غربی لیبی علی‌رغم مداخله و تلاش‌های مداوم مصر و امارات با یکدیگر رابطه برقرار نمی‌کنند، اما در پشت این بهانه، مقامات غربی و لیبیایی گفتند که آن‌ها معتقدند مخالفت سراج در اصل با فتحی باشاقا وزیر کشور خودش است که می‌خواهد جانشین خود او شود و این مسئله برایش آن‌قدر اهمیت دارد که باعث شده استعفای خود را به تعویق انداخته و در وی انگیزه مضاعفی برای تداوم حضور در صحنه قدرت لیبی ایجاد کرده است.

سراج و دستیارانش که اکنون به شدت به دنبال تثبیت موقعیت سیاسی خود در انتخابات ۲۰۲۱ هستند تحریکاتشان را افزایش داده‌اند و به دنبال معرفی گزینه‌ای دیگر غیر از وزیر کشور خود یعنی باشاقا هستند.

در طرابلس، رهبران شبه‌نظامیان با اعلام پشتیبانی از دولت فعلی، خطوط خود را در مخالفت با گزینه ای چون باشاقا ترسیم کرده‌اند و به عنوان مثال با تشکیل یک یگان ویژه مبارزه با تروریسم زیر نظر شخص نخست وزیر از قدرت وزیر کشور کاسته‌اند. اما مخالفت با دولت آینده به ریاست باشاقا فقط مربوط به گروه‌های مسلح نیست، بلکه بیشتر مشاوران و متحدان سیاسی سراج به‌علاوه یک شبکه کاملاً حمایتی که او در ۵ سال گذشته به‌عنوان مدیران ارشد شرکت‌های دولتی منصوب کرده، منافع خود را به سراج وابسته می‌دانند و با باشاقا مخالف‌اند. آنها نگران آینده دولت جدیدی هستند که می‌تواند دسترسی آن‌ها به غنائم آتی را تهدید کند.

در شرق لیبی هم حفتر، یک نظامی مشهور لجباز توسط متحد اصلی خود، رئیس مجلس آگیله صالح، سرلشکر سیاسی شده و آن‌قدر مسحور این عنوان شده که حتی شکست‌های فاحش اخیر خود را نیز نپذیرفته است. اگر چه تلاش‌های او برای حفظ همزمان جایگاه سیاسی و نظامی خود موفق نبوده و بخشی از اعتبار خود را نزد متحد داخلی خود عقیده صالح از دست داده و نزد متحدان خارجی گذشته چون مصر و روسیه هم اعتبار سابق را ندارد و اخیراً بین بعضی از گردان‌های تحت فرماندهی وی در شهر سرت هم درگیری‌هایی گزارش شده، اما نباید از نظر دور داشت ارتش هنوز در اختیار اوست و از او حرف شنوی دارد و او هم به راحتی حاضر نخواهد بود جایگاه خود را از دست بدهد.

اگرچه سازمان ملل ابتکارات جاری را یک راه‌حل لیبی - لیبی دانسته اما نباید از نظر دور داشت که تصمیم‌گیران اصلی در این رابطه قدرت‌های خارجی و فعلاً بیشتر مصر و ترکیه هستند که هر کدام سعی می‌کنند در قوه مجریه آینده لیبی سهم بیشتری داشته باشند. ترکیه می‌خواهد لیبی را به‌عنوان برگ برنده در پرونده مدیترانه در اختیار

داشته باشد و هم‌زمان مصر می‌کوشد برای جلوگیری از نفوذ اخوانی‌ها نوعی حضور موازی با ترکیه در لیبی داشته باشد؛ اما نکته مهم‌تر آن است که قدرت بازیگری هر دو کشور به نحوه تعامل دولت جدید آمریکا با هر یک از آنان و نحوه برخورد آمریکای پس از ترامپ با مسئله لیبی ارتباط مستقیم پیدا کرده است.

اظهارات مقامات دولت جدید آمریکا نشان می‌دهد آمریکای بایدن هم، به تبعیت از شرکای اروپایی، روند ایجاد ثبات نسبی در لیبی را با تمرکز بر منافع غرب و مراقبت از تحرک روسها و خروج شبه نظامیان واگنر مد نظر قرار داده است. آمریکا در آخرین مواضع علنی خود ضمن پشتیبانی از اقدامات اخیر سازمان ملل در مورد لیبی، با هر طرحی باهدف تقسیم لیبی، اشغال آن یا تحمیل طرح حل‌وفصل سیاسی از خارج برای آن و نیز با هرگونه دخالت نظامی خارجی در لیبی مخالفت کرده و با حمایت از آتش‌بس و گفتگوهای تحت نظارت سازمان ملل، به‌صراحت اعلام نموده است که هیچ راه‌حل نظامی برای منازعه لیبی وجود ندارد. همه باید به توافق برلین پایبند بوده و به عملیات نظامی و انتقال تجهیزات نظامی خارجی به لیبی پایان دهند. تفاوت رویکردهای واشنگتن می‌تواند باعث تقویت تلاش‌های سازمان ملل برای میانجیگری بین گروه‌های مسلح و سیاسی رقیب در لیبی و حامیان بین‌المللی آن‌ها شود.

در این بین، مهمترین خبر انتخاب برت مک‌گورک به‌عنوان فرستاده ویژه آمریکا در امور خاورمیانه و شمال

آفریقا است. موضوع برای ترک‌ها از آن جهت مهم و باعث نگرانی است که مک‌گورک، به‌عنوان نماینده آمریکا در نبرد با داعش، روابط نزدیکی با کردها و فرماندهان نظامی کرد داشت و استعفای وی در اعتراض به چراغ سبز آمریکا به ترکیه برای حمله به مناطق تحت کنترل کردها در گری‌سپی و سرکانی بود. این انتصاب حاوی پیام خوشایندی برای ترکیه نیست و می‌تواند سرچشمه اختلافات بیشتری میان واشنگتن و آنکارا باشد.

به نظر می‌رسد دولت بایدن در بین قدرت‌های منطقه‌ای دخیل در بحران لیبی بیشترین تغییرات را در روابط با مصر آغاز می‌کند. بایدن و مشاوران وی نقض حقوق بشر مصر را به شدت مورد انتقاد قرار داده و انتظار می‌رود موضع سخت‌گیرانه‌تری را علیه قاهره اتخاذ کنند.

به هر حال آن‌گونه که مشخص است سازمان ملل و نماینده ویژه آن در امور لیبی در سال جاری میلادی گفتگوهای سختی را پیش رو دارند. و پرونده لیبی شاهد تحولات عمیق است و آینده است که مشخص می‌کند این تحولات باعث بازگشت صلح و ثبات به لیبی و تفاهم و همکاری وسیع‌تر منطقه‌ای می‌شود یا برعکس باعث گسترش بیشتر بحران این کشور خواهد شد.

نویسنده: محمد نیکخواه، بیم و امید گفتگوهای جامع صلح لیبی در ایستگاه ژنو، پرتال مرکز مطالعات سیاسی و بین‌المللی، بهمن ۱۳۹۹. در:

<https://ipis.ir/portal/subjectview/627399>

تأثیر موافقت‌نامه منطقه تجارت آزاد آفریقا بر اقتصاد اتیوپی

جمله مهمترین مزایای پیوستن و بهره‌وری از این منطقه می‌باشد. پیوستن به منطقه تجارت آزاد و برداشته شدن موانع تعرفه‌ای می‌تواند صادرات اتیوپی در داخل آفریقا را رونق دهد. این کشور از لحاظ تولید محصولات کشاورزی

با آغاز مرحله تجاری موافقت‌نامه منطقه تجارت آزاد آفریقا از اول ژانویه ۲۰۲۱ فرصت‌های زیادی بر روی اکثر کشورهای آفریقایی از جمله اتیوپی گشوده شد. دستیابی به بازار بزرگ قاره آفریقا و افزایش درآمدهای صادراتی از

از مزیت بالای صادراتی برخوردار است که می‌تواند از پتانسیل‌های دست نخورده موجود بیشترین استفاده را در جهت افزایش ذخایر ارزی خود ببرد. البته عدم تنوع در محصولات صادراتی، ضعف بخش خصوصی و فقدان شرکت‌های بزرگ تولیدی از جمله چالش‌هایی است که توان رقابتی اتیوپی را در بازارهای آفریقایی تا حدودی سلب می‌نماید. به این عوامل باید کاهش درآمدهای تعرفه‌ای و مالیاتی را نیز اضافه نمود که در کوتاه مدت اثرات منفی بر اقتصاد اتیوپی خواهد گذاشت.

مرحله تجاری موافقت‌نامه منطقه تجارت آزاد آفریقا بطور رسمی از اول ژانویه ۲۰۲۱ آغاز گردید. این موافقت‌نامه به دنبال گردهم آوری یک جمعیت ۱,۳ میلیارد نفری در یک بازار اقتصادی ۳,۴ تریلیون دلاری می‌باشد که در نوع خود بزرگترین منطقه تجارت آزاد پس از تاسیس سازمان تجارت جهانی می‌باشد. ۵۴ کشور عضو اتحادیه آفریقا به جز اریتره این موافقت‌نامه را امضاء و ۳۴ کشور آنرا به تصویب رساندند. اتیوپی نیز نوزدهمین کشوری بود که در تاریخ ۱۰ آوریل ۲۰۱۹ اسناد تصویب این موافقت‌نامه را تودیع نمود. هدف اصلی این موافقت‌نامه ایجاد یک بازار واحد قاره‌ای برای کالا و خدمات است که جریان آزاد تجارت و سرمایه‌گذاری‌ها را تضمین می‌کند.

موافقت‌نامه مذکور همچنین مسیر را برای تاسیس یک اتحادیه گمرکات قاره‌ای و آفریقایی هموار می‌نماید. این توافق‌نامه یک سازو کار دسترسی به بازارهاست که انتظار می‌رود مزایای زیادی برای کشورهای آفریقایی به همراه داشته و تجارت بین آفریقایی را از طریق آزادسازی روندهای تجاری، تقویت نماید.

برنامه اقدام تقویت تجارت بین آفریقایی هفت مجموعه اقدامات اولویت بندی شده را مشخص کرده که عبارتند از: سیاست تجاری، تسهیل تجارت و ظرفیت سازی، زیرساخت‌های مربوط به تجارت، تجارت مالی، اطلاعات

تجاری و ادغام بازارهای عامل. این امر منجر به ایجاد بازار بسیار بزرگتری خواهد شد که رقابت را بهبود می‌بخشد و تولید را در مرزهای آفریقا تشویق و سبب ارتقاء استاندارد کالاهای تولیدی می‌شود. یکی از اصلی‌ترین اقداماتی که کشورهای عضو این منطقه باید انجام دهند برداشتن ۹۰ درصد تعرفه‌های کالا و خدمات است که طی یک برنامه زمانبندی شده باید انجام پذیرد. اتیوپی نیز اخیراً موافقت خود را جهت کاهش تدریجی تعرفه‌ها تا ۹۰ درصد طی ۱۵ سال آینده اعلام کرده است.

مزایای موافقت‌نامه منطقه تجارت آزاد آفریقا برای اتیوپی

مهمترین خصیصه تجارت آفریقا در جوامع اقتصادی منطقه‌ای این است که این تجارت یا در درون خود این جوامع است و یا با یک جامعه دیگر است و بطور مناسبی در سراسر دیگر جوامع پراکنده نشده است. روابط تجاری در میان ۸ جامعه اقتصادی منطقه ای تنها بر گروه‌های اندکی متمرکز است. در این راستا موافقت‌نامه منطقه تجارت آزاد آفریقا می‌تواند فرصت مناسبی را در راستای ایجاد یک فضای سازنده جهت گفتگو و مذاکره در خصوص تجارت در سراسر این ۸ جامعه اقتصادی فراهم آورد. تجارت درون آفریقایی در مقایسه با تجارت با خارج از آفریقا، با تعرفه‌های نسبتاً بالایی مواجه است. بنابراین حذف تدریجی تعرفه‌ها برای تجارت درون آفریقایی جهت تقویت صادرات و بهره‌مندی از بازارهای آفریقا بسیار ضروری است.

طبق برآوردهای کمیسیون اقتصادی سازمان ملل برای آفریقا در صورت حذف تعرفه‌ها بر واردات کالا و خدمات، تجارت درون آفریقایی ۵۳,۲ درصد افزایش خواهد یافت که در صورت برداشته شدن موانع غیر تعرفه‌ای حتی دو برابر هم خواهد شد. این موافقت‌نامه با تشویق کشورهای آفریقایی به تمرکز بر تولیدات و محصولات کشاورزی که

به کارگر زیاد نیاز دارند، می‌تواند در ایجاد فرصت‌های شغلی برای جوانان بسیار موثر باشد. شرکت‌های کوچک و متوسط که ۸۰ درصد کسب و کارهای این قاره را به خود اختصاص می‌دهند می‌توانند از طریق این موافقت‌نامه دسترسی بهتری به بازارهای آفریقایی پیدا کنند.

کاهش زمان ترخیص کالا و بهبود وضعیت حمل و نقل از اثرات مثبت این موافقت‌نامه خواهد که برای کشورهای کشاورزی محور که محصولات صادراتی‌شان فاسد شدنی است، بسیار مفید خواهد بود. همچنین وضعیت نا امنی غذایی در آفریقا را بهبود خواهد بخشید. تسهیل تجارت، حمل و نقل و ترتیبات همکاری‌های گمرکی برای کشورهای محصور در خشکی که باید برای حمل و نقل کالا متحمل هزینه‌های بالا و اتلاف زمان شوند بسیار راه‌گشا خواهد بود. بطور کلی موافقت‌نامه مذکور سبب رشد تولید ناخالص داخلی، اشتغال‌زایی و افزایش تجارت درون آفریقایی خواهد شد. از دیگر اثرات منطقه تجارت آزاد آفریقا، ایجاد تنوع و توسعه صادرات محصولات صنعتی و تکنولوژیکی کشورهای عضو اتحادیه آفریقا است.

از سال ۲۰۱۳ تا سال ۲۰۱۷ صادرات اتیوپی به آفریقا نسبتاً ثابت بوده گرچه واردات افزایش یافته است. در سال ۲۰۱۷ کسر تجاری اتیوپی رقمی در حدود ۳۰۰ میلیون دلار بوده است. در این مقطع زمانی این کشور در حدود ۸۰۰ میلیون دلار واردات و ۵۰۰ میلیون دلار صادرات داشته است. با نگاهی به مقاصد صادراتی اتیوپی در سال ۲۰۱۸-۲۰۱۹ متوجه خواهیم شد آسیا با ۴۱,۶ درصد بیشترین سهم صادراتی اتیوپی را به خود اختصاص می‌دهد و پس از آن اروپا با ۲۵,۴ درصد و آفریقا با ۲۰,۸ درصد و آمریکا با ۱۱,۳ درصد قرار دارند. آسیا با ۶۲,۳ درصد همچنین بزرگترین مقصد وارداتی اتیوپی است و پس از

آن اروپا با ۲۱,۴ درصد، آمریکا با ۱۰ درصد و آفریقا با ۶,۲ درصد قرار دارند. از سال ۲۰۱۳-۲۰۱۸ میانگین سهم آفریقا در کل صادرات اتیوپی در حدود 20.4 درصد و سهم آن در واردات اتیوپی ۴,۳۳ درصد بوده است.

پیوستن به منطقه تجارت آزاد و برداشته شدن موانع تعرفه‌ای می‌تواند صادرات اتیوپی در داخل آفریقا را رونق دهد. این کشور از لحاظ محصولات کشاورزی از مزیت بالای صادراتی برخوردار است که می‌تواند از پتانسیل‌های دست‌نخورده موجود بیشترین استفاده را در جهت افزایش ذخایر ارزی خود ببرد. طبق اطلاعات موجود مهمترین مقصد صادراتی محصولات کشاورزی اتیوپی از قبیل قهوه، گل، حبوبات، غلات، دانه‌های روغنی، کنجد و دام زنده خارج از آفریقا است که علت اصلی آن وضع تعرفه‌های سفت و سخت از سوی کشورهای آفریقایی است. مهمترین واردت‌کننده گل‌های اتیوپی، اروپا است که ۹۰ درصد آن به هلند صادر می‌شود. قهوه که جز مهمترین کالای صادراتی اتیوپی است طبق آمارهای سال ۲۰۱۷-۲۰۱۸ عمدتاً به شش کشور آلمان (۲۲٪)، عربستان (۱۶٪)، آمریکا (۱۱٪)، بلژیک (۷٪)، سودان (۶٪) و ایتالیا (۵٪) صادر شده است.

در حال حاضر بخاطر مزایای جغرافیایی بسیاری از دام زنده در بازار شرق آفریقا فروخته می‌شود و اتیوپی با شرایط تعرفه‌ای سفت و سختی نسبت به رقبایش روبرو است. سومالی، سودان و مصر بزرگترین واردکنندگان دام زنده سنگین هستند. از دیگر محصولات کشاورزی صادراتی اتیوپی حبوبات است که طبق اعلام سازمان خوابار جهانی، این کشور از بزرگترین تولیدکنندگان و صادرکنندگان این محصول می‌باشد. اتیوپی همچنین از پتانسیل بسیار بالایی در صادرات کنجد برخوردار است. بزرگترین خریدار این محصول از اتیوپی چین است در حالی که پتانسیل بسیار زیادی برای صادرات این محصول

در شرق آفریقا وجود دارد. بطور کلی منطقه تجارت آزاد می‌تواند سهم اندک اتیوپی از بازار صادراتی آفریقا را که در حال حاضر در حدود ۲۰ درصد بطور چشمگیری افزایش دهد. از دیگر مزایای این موافقت نامه ارزان تر شدن هزینه واردات از آفریقا برای اتیوپی نسبت به قاره‌های دیگر است.

در بخش صنعت نیز پتانسیل های زیادی پیش روی اتیوپی قرار دارد. این کشور از پتانسیل بالای صادراتی چرم به شرق آفریقا، چین و اتحادیه اروپا برخوردار است. تقاضای بسیار زیادی برای محصولات پوست و چرم اتیوپی در بازارهای آفریقایی وجود دارد که اتیوپی می‌تواند از این منطقه تجارت آزاد در زمینه این محصولات به رقابت بپردازد. این کشور همچنین از پتانسیل صادرات کتان و محصولات نساجی به شرق آفریقا برخوردار است. این موافقت نامه فرصت‌های خوبی را برای بهره مندی از بازار آفریقا پیش روی این کشور قرار می‌دهد. در این کشور پارک‌های صنعتی متعددی توسط دولت و بخش خصوص احداث شده که به صادرات محصولات نساجی، چرم و سایر محصولات به بازارهای بین‌المللی مشغولند. آزاد سازی بازارهای آفریقا در جذب سرمایه گذاری مستقیم خارجی برای این پارک ها نیز نقش موثری خواهد داشت.

چالش‌های موافقت‌نامه منطقه تجارت آزاد آفریقا برای اتیوپی

یکی از چالش های پیش روی منطقه تجارت آزاد بحث نهایی سازی امتیازات تعرفه ای و ارائه برنامه زمانبندی لغو تعرفه‌ها توسط کشورهای عضو اتحادیه آفریقا است. این امر فرایندی زمانبر است و باید در خصوص ۲۰۰ مورد تعرفه‌ای بحث و مذاکره صورت گیرد. همچنین تصویب برنامه زمانبندی امتیازات تعرفه ای از سوی کشورها نیاز به زمان زیادی دارد. صادرات آفریقا غالباً تحت تاثیر

محصولات کشاورزی و منابع معدنی قرار دارد و بخش خصوصی آن نسبتاً ضعیف و مشتمل بر شرکت‌های کوچک و غیر رسمی است. شمار قابل توجهی از محصولات توسط شرکت‌های بزرگ خارجی و از طریق سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی تامین می‌گردد و لذا دستیابی به یک پروتکل تجاری در خصوص اهداف کالایی چالش برانگیز خواهد بود.

مهمترین چالشی که قاره آفریقا با آن مواجه است ناشی از شکاف زیاد توسعه‌ای میان کشورهای این قاره می‌باشد. در این راستا رشد زیاد اقتصادی و رفاهی نصیب کشورهایی خواهد شد که از ظرفیت های بالایی در بخش تولیدی برخوردارند و در مقابل اقتصادهای کوچک و کم‌تر توسعه یافته در نتیجه کاهش تعرفه‌ها با کاهش قابل توجه درآمدهای مالی مواجه خواهند شد که بر صنایع داخلی‌شان تاثیر منفی خواهد گذاشت. به عنوان مثال کشورهای مصر، نیجریه و آفریقای جنوبی جمعاً حدود ۵۰ درصد تولید ناخالص داخلی قاره آفریقا را به خود اختصاص می‌دهند. کاهش قابل توجه درآمدهای تعرفه ای و توزیع نابرابر هزینه‌ها و منافع از مهمترین چالش های پیش روی اکثر کشورهای آفریقایی می‌باشد. از جمله چالش هایی که اتیوپی در حوزه صادرات محصولات کشاورزی با آن مواجه است عدم تنوع و وابستگی به بازار یک یا دو کشور است که صادرات آن را در قبال نوسانات شدید قیمتی و کاهش بلند مدت قیمت‌ها آسیب‌پذیر نموده و بر درآمدهای صادراتی این کشور تاثیر منفی می‌گذارد. لذا اتیوپی برای بهره وری بهتر از منطقه تجارت آزاد باید برای تنوع بخشی و کسب بازارهای بیشتر صادراتی تلاش نماید. از لحاظ صنعتی اتیوپی در سطح پایینی قرار دارد که همین سبب می‌شود توان رقابت با شرکت‌های بزرگ در سایر کشورها را نداشته باشد. بخش صنعت اتیوپی عمدتاً تحت تاثیر

شرکت‌های کوچک و صنایع مبتنی بر منابع قرار دارد. سهم محصولات صنعتی در کل صادرات اتیوپی نیز رقم پایینی است و طبق آمارهای سال ۲۰۱۶-۲۰۱۷ کمتر از ۱۳ درصد بوده است. همچنین محصولات صادراتی بخش تولید اتیوپی از ارزش پایینی برخوردار هستند که عمدتاً محصولات چرمی، نساجی، پوشاک و صنایع گوشتی را تشکیل می‌دهند که بر توان رقابتی آن تاثیر می‌گذارد.

نتیجه گیری

با توجه به سهم پایین اتیوپی در تجارت با قاره آفریقا، موافقت نامه منطقه تجارت آزاد فرصت‌های زیادی را پیش روی این کشور برای دسترسی به بازارهای صادراتی قاره آفریقا و در نتیجه افزایش درآمدهای آن قرار می‌دهد. اگرچه ممکن است این کشور در کوتاه مدت و در دوران

گذار با چالش‌هایی همچون بیکاری، کاهش درآمدهای دولتی از ناحیه تعرفه و مالیات‌های داخلی مواجه شود ولی با توجه به اینکه سهم واردات اتیوپی از قاره آفریقا پایین است خیلی از این جهت متاثر نخواهد شد. یکی از مهمترین چالش‌های اتیوپی جهت ورود به یک بازار بزرگ قاره‌ای، فقدان بخش خصوصی قوی و عدم برخورداری از شرکت‌های بزرگ و قدرتمند تولیدی است که توان رقابت را از این کشور در بازار واحد آفریقایی تا حدودی سلب می‌نماید.

منبع: پرتال معاونت دیپلماسی اقتصادی وزارت امور خارجه، تاثیر موافقت‌نامه منطقه تجارت آزاد آفریقا بر اقتصاد اتیوپی، ۲ بهمن ۱۳۹۹. در: <https://b2n.ir/k15696>

برنامه جدید توسعه‌ای چین و مبادله آزاد تجاری با آفریقا

نیز به موارد اختلال در صنعت و زنجیره تأمین جهانی اضافه شده است. برای کشوری مانند چین، تقویت تاب آوری اقتصادی از طریق توان داخلی بسیار مهم است. این برنامه جدید بیش از هر چیز پاسخ گوی نیاز ذاتی بازار بزرگ و آینده دار چین است. مصرف در شش سال گذشته به محرک اصلی رشد کشور تبدیل شده است. انتظار می‌رود امسال چین به بزرگترین بازار خرده فروشی جهان تبدیل شود. این تقاضای شدید داخلی، سرمایه و محصولات خارجی را به خود جلب می‌کند و چشم اندازهای جدیدی برای تعامل چین با جهان ایجاد می‌کند که به نوبه خود توان اقتصادی داخلی و از این رو به تقویت روابط متقابل کمک می‌کند.

یک چیز مسلم است و آن اینکه این برنامه جدید به هیچ عنوان وابسته به توان داخلی بسته نیست، بلکه هدف آن تقویت توان داخلی و بین المللی و ارتقای آن است.

برنامه جدید توسعه‌ای چین موضوع مهمی در مسائل کنونی جهانی است. این برنامه‌های جدید در چهاردهمین برنامه پنج ساله چین برای دوره ۲۰۲۱ الی ۲۰۲۵، که توسط حزب کمونیست چین در ماه اکتبر ۲۰۲۰ تنظیم شده، شرح داده شده است. از ۴۰ سال پیش و به ویژه از زمان پیوستن به سازمان تجارت جهانی در سال ۲۰۰۱، چین به طور فعال در اقتصاد بین المللی شرکت داشته است. صادرات مبتنی بر دارایی و بازار خارجی باعث شهرت این غول تولیدی آسیایی شد. سرانه تولید ناخالص داخلی چین بیش از ۱۰ هزار دلار است.

این برنامه جدید همچنین پاسخی به فضای بین المللی است که به سرعت در حال تغییر است. اقتصاد جهان دیگر اقتصاد بعد از بحران مالی سال ۲۰۰۸ نیست. افزایش پوپولیسم و حمایت از تولید داخلی موجب تضعیف روند جهانی شدن می‌شود. تشدید بیماری کرونا

سومین نمایشگاه بین المللی واردات چین معاملات بیش از ۷۲ میلیارد دلاری را تایید کرد. همانطور که چین به آینده چشم دوخته است، آفریقا نیز در حال اجرای برنامه ۲۰۶۳ خود برای یک آفریقای قوی و موفق است. در جلسه فوق العاده اخیر اتحادیه آفریقا، راه اندازی منطقه تجارت آزاد قاره آفریقا در ۱ ژانویه ۲۰۲۱ به تصویب رسید. این یک نقطه عطف در اقتصاد قاره آفریقا محسوب می شود. با این اقدام بازار گسترده ای ایجاد می شود که بیش از ۱,۳ میلیارد نفر و تولید ناخالص داخلی ۲,۵ تریلیون دلار را پوشش می دهد. این تأثیر عمیقی در همکاری چین و آفریقا خواهد داشت و فرصت های جدیدی برای آینده مشترک چین و آفریقا ایجاد خواهد کرد.

چین از ایجاد منطقه مبادله آزاد تجاری آفریقا استقبال می کند. این به خود چین و آفریقا بستگی دارد که از این فرصت استفاده کرده و به همکاری های برد برد فکر کنند. در سال ۲۰۱۹، حجم تجارت بین چین و آفریقا ۲۰۸ میلیارد دلار بود که ۲۰ برابر بیشتر از سال ۲۰۰۰ بود و

چین را به بزرگترین کشور شریک تجاری آفریقا برای یازدهمین سال پیاپی تبدیل کرد. چین و آفریقا می توانند از نقاط قوت خود در مناطق گسترده تر استفاده کنند و حجم کل تجارت و سرمایه گذاری را افزایش دهند. چین خواهان هم افزایی با استراتژی توسعه آفریقا است. این کشور در ساخت زیرساخت ها، روند صنعتی سازی و تقویت ظرفیت های خود برای توسعه آفریقا ادامه خواهد داد. تعمیق همکاری ها در زمینه تجارت آزاد و ورود به زنجیره صنعتی سازی، تأمین مواد مصرفی، تشدید همکاری در چارچوب طرح ابتکاری کمربند و جاده با هدف کمک به آفریقا برای استفاده بهتر از بازار چین و ورود در اقتصاد بین المللی از دیگر برنامه های این کشور برای توسعه آفریقا است. چین و آفریقا وارد مرحله جدیدی از توسعه شده اند. این طرح ها فرصت مهمی در اختیار این دو شریک قرار خواهد داد.

منبع: پرتال معاونت دیپلماسی اقتصادی وزارت امور خارجه، برنامه جدید توسعه ای چین و راه اندازی مبادله آزاد تجاری با آفریقا، ۳ بهمن ۱۳۹۹. در:

<https://b2n.ir/b39087>

فرصت‌های اقتصادی آفریقا

بررسی بازار گاز مایع در نیجریه

اختصاص داد، به تنهایی قریب به ۴۰ درصد از نیاز بازار داخلی آن کشور را تامین می‌کند.

قابل ذکر است، نیاز روزافزون بازار داخلی نیجریه و ناتوانی سایر تامین کنندگان خرد داخلی موجب شده تا بیش از ۵۰ درصد مصرف سالانه گاز مایع نیجریه از طریق واردات از کشورهای ایالات متحده آمریکا و گینه استوایی فراهم شود. هم اکنون بهای یک کیپسول ۱۲،۵ کیلوپی گاز مایع در نیجریه ۴۵۰۰ نایرا (تقریباً ۱۲ دلار) می‌باشد و عوارض واردات گاز طبیعی مایع به نیجریه برابر با ۱۲ درصد است.

منبع: معاونت دیپلماسی اقتصادی وزارت امور خارجه، بررسی بازار گاز مایع در نیجریه، ۸ بهمن ۱۳۹۹. در:

<https://b2n.ir/p21459>

نیجریه با ۱۹۲ تریلیون فوت مکعب ذخایر گاز طبیعی در رتبه نخست قاره آفریقا و جایگاه نهم جهان قرار دارد اما سالانه بیش از ۵۰ درصد از مصرف فزاینده گاز مایع خود را از طریق واردات تامین می‌کند.

گاز مایع (LPG) در نیجریه بیشتر به عنوان گاز آشپزی شناخته شده و جمعیت بیش از ۲۰۰ میلیون نفری این کشور به صورت فزاینده ای به استفاده از این نوع سوخت به جای انواع دیگر نظیر ذغال و یا نفت سفید برای آشپزی متمایل شده اند. هرچند شرکت گاز طبیعی مایع نیجریه (Nigeria Liquefied Natural Gas) که در سال ۲۰۲۰ با تولید بیش از ۳۷۵ هزار تن گاز مایع، عنوان بزرگترین شرکت داخلی تامین کننده گاز مایع نیجریه را به خود

بررسی بازار گاز مایع اتیوپی

مالیات‌های سنگین بر واردات مواد اولیه و تجهیزات مورد نیاز، کسب و کار در حوزه‌های مختلف را مشکل می‌کند.

وضعیت ذخایر گازی اتیوپی

گرچه اتیوپی تولید کننده نفت و گاز نیست اما ذخایر زیادی از این مواد را در اختیار دارد. در سال‌های اخیر وزارت معادن و نفت اتیوپی خبر از کشف ذخایر جدید نفت به حجم ۱،۶ تریلیون مکعب در منطقه اوگادن در دولت منطقه‌ای سومالی اتیوپی داده است. این ذخایر توسط شرکت انگلیسی New Age کشف شده و قرار بود شرکت آمریکایی Greencom کار فرآوری آن را انجام

با وجود برخورداری اتیوپی از ذخایر گازی، در حال حاضر این کشور برنامه‌ای برای ورود آن به چرخه مصارف خانگی و صنعتی ندارد. تقاضا در بازار ال‌پی‌جی اتیوپی با توجه به حذف تدریجی یارانه‌های برق و افزایش تعرفه‌ها، در کنار رشد نرخ شهرنشینی همواره رو به افزایش خواهد بود. یکی از مهمترین مشکلات موجود در اقتصاد اتیوپی که تولیدکنندگان بخش‌های مختلف از جمله صنعت ال‌پی‌جی را متأثر می‌کند، کمبود ارز در این کشور و پروسه طولانی اکتساب آن از مراجع بانکی است. وضع

دهد که مشخص شد شرکت آمریکایی مذکور صلاحیت فنی این کار را ندارد و دولت اتیوپی در پروسه فسخ این قرارداد است. پیشتر شرکت چینی Poly DCL Petroleum با سرمایه‌گذاری در اوگادن موفق به کشف ذخایر گاز شده بود، ذخایری که قرار است پس از طی بیش از ۷۶۰ کیلومتر در جیبوتی، تبدیل و سپس به چین صادر شوند. ذخایر گاز حوزه کاری شرکت چینی حدود ۶ تا ۸ تریلیون متر مکعب است که براساس توافق‌های اولیه صورت گرفته با مقامات اتیوپی، این شرکت تنها برداشت ۴,۷ تریلیون متر مکعب را انجام خواهد داد. قابل ذکر اینکه در برآوردهای اولیه، حجم ذخایر حوزه کاری شرکت چینی ۴,۷ تریلیون متر مکعب تخمین زده شده بود. انتظار می‌رود از سال ۲۰۲۱ کار صادرات گاز اتیوپی به مسیر جیبوتی و سپس چین آغاز شود.

آنچه از اظهارات مقامات اتیوپیایی برمی‌آید این است که آدیس آبابا برنامه‌ای برای وارد ساختن گاز به چرخه مصرف خانگی و صنعتی داخل ندارد. کسب درآمد ارزی و تامین نیازهای داخلی در حوزه محصولات نفتی، دو هدف اصلی دولت از سرمایه‌گذاری در این بخش خواهد بود. براساس برخی برآوردها، ذخایر اثبات شده گاز اتیوپی ۲۴,۹۲ میلیارد متر مکعب است.

بازار ال پی جی در اتیوپی

طبق استراتژی انرژی پایدار سازمان ملل متحد که از سال ۲۰۱۱ آغاز شده، افزایش استفاده خانوارها از گاز مایع یکی از راه‌های رسیدن به اهداف جهانی استفاده از انرژی پاک جهت پخت و پز و گرمایش تا سال ۲۰۳۰ است. در اتیوپی خانوارهای شهری از طیف گسترده‌ای از منابع سوختی همچون الکتریسیته، نفت سفید و زغال چوب برای پخت و پز استفاده می‌کنند. با این وجود اغلب مردم

این کشور همچنان از هیزم به کار می‌برند. در دسترس بودن ال پی جی جایگزین مناسبی برای استفاده از سوخت‌های همچون زغال چوب و هیزم است. همچنین باعث کاهش جنگل زدایی نیز می‌شود زیرا در اتیوپی بخش زیادی از چوب تولیدی سالانه این کشور برای سوخت و تولید زغال صرف می‌شود.

اتیوپی دارای جمعیتی در حدود ۱۱۰ میلیون نفر است که ۸۰ درصد این جمعیت در خارج از شهرها زندگی و در بخش‌های کشاورزی مشغول به کار هستند. اگرچه شهرنشینی در این کشور رو به افزایش است ولی همچنان جمعیت زیادی از این کشور در روستاها زندگی می‌کنند. جمعیت اتیوپی با رشد سالانه ۲,۱٪ مواجه است. بطور کلی همانند اکثر کشورهای آفریقایی زیر صحرا بخش انرژی خانگی اتیوپی وابستگی بسیار زیادی به منابع بیومس (هیزم، زغال چوب، بقایای محصولات و فضولات حیوانات) دارد. طبق گزارشات وزارت انرژی اتیوپی در سال ۲۰۱۶، ۸۹ درصد مصرف انرژی از منابع بیومس تامین شده است و بخش خانگی ۹۰ درصد از کل انرژی مصرفی از این منابع را در سال ۲۰۱۴ را به خود اختصاص داده است. با این وجود رشد تقاضا برای سوخت‌های فسیلی و الکتریسیته بیشتر از سوخت‌های بیومس است.

طبق بررسی‌های آژانس همکاری‌های بین‌المللی انرژی در حال حاضر تنها کمتر از ۱ درصد خانوارهای اتیوپی از گاز مایع استفاده می‌کنند که عمدتاً در مناطق شهری ساکن هستند و این سوخت را در ترکیب با سایر سوخت‌ها به کار می‌برند. براساس آخرین بررسی‌ها تنها ۱۰ درصد از خانوارها از اجاق‌های کم مصرف برای پخت و پز استفاده نموده و استفاده از سایر اجاق‌های مدرن و پاک زیر ۱۰ درصد است. در مناطق شهری کمتر از ۶ درصد از

اجاق‌های پیشرفته پخت و پز استفاده می‌کنند و کمتر از ۳ درصد سوخت‌های غیر بیومس را بکار می‌برند.

در حال حاضر ۱۰ درصد کل جمعیت اتیوپی از اجاق‌های الکتریکی (۲ درصد جمعیت روستایی، ۱۴ درصد جمعیت شهرهای کوچک و ۳۶ درصد جمعیت شهرهای بزرگ) استفاده می‌کنند. ۱ درصد جمعیت کل اتیوپی از اجاق‌های گازی (۰ درصد جمعیت روستایی، ۰ درصد شهرهای کوچک و ۵ درصد شهرهای بزرگ) استفاده می‌کنند. بسیاری متعقدند با توجه به سیاست‌های تعرفه‌ای جدید در خصوص مصرف برق خانوار و حذف تدریجی رایانه‌ها و افزایش آن طی چهار سال آینده، تقاضا برای گاز مایع در اتیوپی رو به افزایش خواهد بود. آژانس بین‌المللی انرژی نیز در چشم انداز انرژی آفریقا برای اتیوپی افزایش مصرف گاز مایع، تا ۹٪ را در این کشور تخمین زد. افزایش روز افزون جمعیت شهر نشین نیز باعث افزایش تقاضا برای این محصول خواهد شد. در مقطع فعلی میزان مصرف سالیانه گاز مایع در این کشور بیش از ۱۰۰۰۰ تن است و قیمت هر سیلندر ۱۲ کیلوپی گاز مایع بین ۵۰۰ تا ۶۰۰ بیر متغیر است.

شرکت‌های تولید کننده و وارد کننده ال‌پی‌جی

در حال حاضر، در اتیوپی محصولات نفتی بطور مستقیم توسط شرکت تأمین نفت اتیوپی و از طریق تأمین کنندگان ثالث وارد این کشور می‌شود. ال‌پی‌جی نیز توسط شرکت‌های خصوصی وارد و توزیع می‌شود. تأمین ال‌پی‌جی در اتیوپی توسط چهار شرکت نفتی بین‌المللی موبیل، توتال، آگیپ و شل که برای ۵۰ سال از حقوق انحصاری بر بازار نفت اتیوپی برخوردار بودند، شروع شد. در ۱۲ سال گذشته سایر شرکت‌های نفتی داخلی وارد این بازار شدند. اکنون ۷ شرکت مشغول تأمین ال‌پی‌جی

در اتیوپی است. این شرکت‌ها در واردات، ذخیره‌سازی، پر کردن و توزیع ال‌پی‌جی فعال هستند:

Noc Ethiopia: شرکت نفت اتیوپی (Noc) اولین شرکت بزرگ بومی است که وارد بازار محصولات نفتی شده و دارای شبکه گسترده‌ای از ایستگاه‌های خدمات رسان مدرن در سراسر کشور است. این شرکت کارش را از آوریل ۲۰۰۴ آغاز نموده و بیشترین سهم بازار این صنعت را در اختیار دارد. شرکت نوک محصولات متنوع نفتی همچون: سوخت‌ها، روانکارها، ال پی جی، قیر، کک و مواد شیمیایی را وارد می‌کند.

Nile Petroleum: شرکت سودانی است که از سال ۲۰۰۸ در اتیوپی آغاز به کار کرد و دارای تسهیلات ذخیره‌سازی و کارخانه ترکیب اتانول در این کشور است. **Ghion Gas**: خواهر خوانده شرکت THE GHION است. به تأمین ال‌پی‌جی برای صنایع، خانوارها، هتل‌ها و بیمارستان‌ها می‌پردازد. این شرکت توزیع ال‌پی‌جی را با بدست گرفتن کسب و کار این محصول از شرکت آگیپ و شل شروع کرد. در حال حاضر در بازار ال‌پی‌جی اتیوپی، پیشرو و از تجهیزات انبار و پر کردن برخوردار است.

Total Gas: شرکت توتال اتیوپی از سال ۱۹۵۰ با شبکه گسترده‌ای از ایستگاه‌های خرده فروشی و تجارت عمومی شروع به کار کرد. در حال حاضر، این شرکت مشغول توزیع محصولات نفتی و ارائه خدمات کیفی در اتیوپی است. بازار ال‌پی‌جی توتال تحت برند توتال گاز مشغول فعالیت است و انبارهایی در آدیس آبابا و دکام دارد.

Alied Energy: این شرکت نفتی اکنون مشغول پر کردن مخازن گاز در نقاط مختلف کشور است و از برند SAFE GAS برای فعالیت در ال‌پی‌جی استفاده می‌کند.

WAS Petroleum: این شرکت توسط سرمایه‌گذاران

سودانی تاسیس شد و برند ال‌پی‌جی آن، WAS است.

Iran merfic: شرکت میرفیک ایران گاز نیز از سال

۲۰۰۲ فعالیتش را در اتیوپی با هدف تامین گاز سیلندری

آغاز نمود. در حال حاضر به دلیل مشکلات موجود از

جمله اختلافات بین سهامداران داخلی و همچنین عدم

تزریق سرمایه مورد نیاز، این شرکت به حالت نیمه

تعطیل درآمده است. این شرکت دارای انبار و تجهیزات

مختلف جهت پر کردن و توزیع ال‌پی‌جی می‌باشد.

میزان واردات ال‌پی‌جی در اتیوپی

در پنج سال گذشته، ال‌پی‌جی اتیوپی عمدتاً از ۴ کشور

سودان، عربستان، عمان و امارات وارد شده که بخش

اعظم آن از عربستان و سودان است. عربستان مهمترین

تامین کننده این ماده از بندر جیبوتی است ولی در

سال‌های اخیر سودان در تامین این ماده از سایر رقبا

پیشی گرفته است. براساس اطلاعات بدست آمده از تجار

فعال در این زمینه، اتیوپی در سال گذشته ۱۳۰۰۰ تن

واردات ال‌پی‌جی داشته که عمدتاً از سودان بوده است.

سال	عربستان	سودان	امارات	عمان	جمع کل (تن)
2014	7000	265	100		7365
2015	7000	1500	550		9550
2016	6000	3000	736		9736
2017	3000	4000	368	2000	9368
2018		2000			2000

با وجود در حال افزایش بودن استفاده از تجهیزات

الکتریکی برای پخت و پز در اتیوپی و افزایش تعرفه‌های

برق در این کشور و حذف تدریجی یارانه‌ها و نرخ رشد

شهرنشینی، پیش‌بینی می‌شود، تقاضا برای این محصول

در بازار اتیوپی همچنان رو به افزایش باشد.

یکی از مشکلات در اتیوپی برای تولیدکنندگان این

محصول، کمبود ارز در این کشور و وضع مالیات‌های

سنگین بر واردات تجهیزات مرتبط با تولید و توزیع گاز

مایع است که باعث افزایش هزینه‌های تولید و مشکلات

در زنجیره تامین و توزیع در این بخش خواهد شد.

با توجه به محصور بودن اتیوپی در خشکی، واردات گاز

مایع عمدتاً از سه بندر سومالی‌لند، جیبوتی و سودان

صورت می‌گیرد که نبود انبارهای ذخیره سازی با ظرفیت

های بالا در جیبوتی زنجیره تامین گاز مایع را با خلل

مواجه می‌سازد. گرچه در مورد سودان این مشکل وجود

ندارد ولی بعد مسافت نسبت به جیبوتی نیز سبب افزایش

هزینه‌های حمل و نقل از این کشور می‌شود.

منبع: معاونت دیپلماسی اقتصادی وزارت امور خارجه،

بررسی بازار گاز مایع اتیوپی، ۱۲ بهمن ۱۳۹۹. در:

<https://b2n.ir/p02135>